

Εξωτερικές Σχέσεις της Ε.Ε: Δίκαιο και Πολιτικές

Ακαδημαϊκό Έτος 2018-2019

Κ.Μ: 120522

ΕΞΑΜΗΝΟ: ΣΤ'

ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Δρ Αλέξανδρος Καΐλης (Διδακτικό Προσωπικό ΕΣΠΑ)

Γραφείο: Γ6 (ΔΕΣΚοι)

E-mail: alexkailis76@gmail.com

I. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχος του μαθήματος είναι η ανάλυση, επεξεργασία και εξοικείωση με το θεσμικό, κανονιστικό και πολιτικό πλαίσιο, στη βάση του οποίου αναπτύσσονται οι εξωτερικές σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Ειδικότερα, μέσα από τη μελέτη του πρωτογενούς δικαίου της ΕΕ (Συνθήκη Λισαβόνας), θα αναδειχθούν οι βασικές αρχές, στόχοι και διαδικασίες λήξης αποφάσεων που αφορούν στον τομέα των εξωτερικών σχέσεων της ΈΕ. Στο πλαίσιο αυτό, θα μελετηθεί η διαδικασία διαπραγμάτευσης και σύναψης διεθνών συμφωνιών ανάμεσα στην ΕΕ και τις τρίτες χώρες και τους διεθνείς οργανισμούς, καθώς και οι σχέσεις της ΕΕ με διεθνείς οργανισμούς. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην ανάλυση των κύριων μέσων και εργαλείων άσκησης πολιτικής της ΕΕ στη διεθνή σκηνή, όπως είναι η κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ), η κοινή πολιτική ασφάλειας και άμυνας (ΚΠΑΑ), η κοινή εμπορική πολιτική, η αναπτυξιακή συνεργασία και ανθρωπιστική βοήθεια, η διεύρυνση και πολιτική γειτονίας, καθώς και οι σχέσεις της ΕΕ με τρίτες χώρες.

II. ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Η διδασκαλία του μαθήματος θα στηριχθεί σε σειρά διαλέξεων, οι οποίες θα συνοδεύονται, όπου απαιτείται, από θεματικές παρουσιάσεις PowerPoint. Κατά τη διάρκεια των διαλέξεων, θα παρουσιάζεται και κατόπιν θα εξετάζεται, από κοινού με τους φοιτητές, πρωτογενές υλικό που θα σχετίζεται, κάθε φορά, με τη διδασκόμενη θεματική ενότητα του μαθήματος. Μέσα από αυτό το πρωτογενές υλικό, θα αναλύονται, μεταξύ άλλων, το νομικό υπόβαθρο των πολιτικών και των δράσεων της Ένωσης στον τομέα των διεθνών σχέσεων, καθώς και σχετικές αποφάσεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης πάνω σε διάφορες θεματικές περιοχές των εξωτερικών σχέσεων της (π.χ. εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας, πολιτική γειτονίας, αναπτυξιακή συνεργασία, σχέσεις με τρίτες χώρες).

Οι φοιτητές, πέρα από την τελική εξέταση, η οποία είναι *προφορική*, θα αξιολογούνται και μέσα από τη συγγραφή και την παρουσίαση εργασιών. Ο βαθμός των εργασιών θα λαμβάνεται υπόψη και θα συνυπολογίζεται κατάλληλα και θετικά στον τελικό βαθμό της εξέτασης. Υπόψη θα ληφθεί, γενικότερα, η παρουσία και η ενεργός συμμετοχή των φοιτητών στη σειρά των μαθημάτων.

III. ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

1. Το Θεσμικό Πλαίσιο των Εξωτερικών Σχέσεων της Ένωσης

- 1.1. Ιστορική Ανασκόπηση της Εξωτερικής Πολιτικής της Ένωσης
- 1.2. Συνθήκη της Λισαβόνας: βασικές αρχές και στόχοι της Ένωσης
- 1.3. Διαδικασία λήψης αποφάσεων: κοινοτική και διακυβερνητική μέθοδος
- 1.4. Κύρια μέσα άσκησης πολιτικής: νομικά, πολιτικά, χρηματοδοτικά
- 1.5. Ο Ρόλος των θεσμικών οργάνων της Ένωσης

2. Διεθνείς συμφωνίες και σχέσεις με διεθνείς οργανισμούς και τρίτες χώρες

- 2.1. Διεθνής νομική προσωπικότητα της Ένωσης
- 2.2. Ευρωπαϊκή Ένωση και Διεθνές Δίκαιο
- 2.3. Προϋποθέσεις σύναψης διεθνών συμφωνιών: πεδίο αρμοδιοτήτων
- 2.4. Διαδικασία διαπραγμάτευσης και σύναψης διεθνών συμφωνιών
- 2.5. Σχέσεις με παγκόσμιους και περιφερειακούς οργανισμούς

3. Η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας (ΚΕΠΠΑ)

- 3.1. Αρχές, στόχοι και μέσα υλοποίησης
- 3.2. Διαδικασία λήψης αποφάσεων
- 3.3. Ο Ύπατος Εκπρόσωπος της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΥΕ)
- 3.4. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ)

4. Η Κοινή Πολιτική Ασφαλείας και Άμυνας (ΚΠΑΑ)

- 4.1. Στόχοι και προτεραιότητες
- 4.2. Θεσμική δομή και μέσα υλοποίησης
- 4.3. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας
- 4.4. Η Μόνιμη Διαρθρωμένη Συνεργασία

5. Σχέσεις Εξωτερικού Εμπορίου

- 5.1. Στόχοι και προτεραιότητες
- 5.2. Μέσα υλοποίησης: αυτόνομα μέτρα και εμπορικές συμφωνίες
- 5.3. Διαδικασία λήψης απόφασης

6. Αναπτυξιακή συνεργασία και Ανθρωπιστική βοήθεια

- 6.1. Στόχοι και προτεραιότητες
- 6.2. Διαδικασία λήψης απόφασης
- 6.3. Δράσεις και μέσα υλοποίησης

7. Διεύρυνση και Γειτονία της Ένωσης

- 5.1 Η πολιτική διεύρυνσης της Ένωσης
- 5.2 Τα Δυτικά Βαλκάνια
- 5.3 Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας
- 5.4 Η Ευρωμεσογειακή συνεργασία
- 5.4 Ο Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος (ΕΟΧ)

8. Σχέσεις με Χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Γειτονίας

- 6.1 Διατλαντικές σχέσεις: η περίπτωση των ΗΠΑ
- 6.3 Οι σχέσεις της ΕΕ με τις χώρες της Αφρικής
- 6.4 Το πλαίσιο συνεργασίας ΕΕ-Κίνας

Θέματα Εργασιών

1. Η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΚΠΑΑ): το θεσμικό και πολιτικό πλαίσιο
2. Η Οικοδόμηση των Διατλαντικών Σχέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης: η περίπτωση των ΗΠΑ
3. Το Πλαίσιο Διακυβέρνησης των Σχέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Κίνα
4. Η Ευρωμεσογειακή συνεργασία στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας: πρωταρχικοί στόχοι και μέσα υλοποίησης
5. Ο Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος (ΕΟΧ): νομικό πλαίσιο, θεσμικός μηχανισμός και πεδίο αρμοδιοτήτων
6. Η Πολιτική Διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης: η περίπτωση των Δυτικών Βαλκανίων

V. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

- Σαχπεκίδου, Ε.Ρ. (2013), *Ευρωπαϊκό Δίκαιο*, 2^η έκδοση, Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα, σελ. 245-279 (προτεινόμενο σύγγραμμα)
- Καΐλης, Α (2018/2019), *Συνθήκη της Λισαβόνας: η Εξωτερική Δράση της Ένωσης*, Φάκελος Πανεπιστημιακών Σημειώσεων, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Διεθνών, Ευρωπαϊκών και Περιφερειακών Σπουδών
- Ξενάκης, Δ. Κ., Υφαντής, Κ. (2007), Η Ευρω-Μεσογειακή Συνεργασία και η Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας, στο Μαραβέγιας, Ν., Τσινισιζέλης, Μ.Ι (επιμ.), *Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση: Οργάνωση και Πολιτικές*, Αθήνα: Θεμέλιο, σελ. 402-421
- Παπαγιάννης, Δ.Ι (2016), *Ευρωπαϊκό Δίκαιο*, 5^η έκδοση, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 170-176, 660-686
- Πασσάς, Α. (2007), Η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο Μαραβέγιας, Ν., Τσινισιζέλης, Μ.Ι (επιμ.), *Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση: οργάνωση και πολιτικές-50 χρόνια*, Αθήνα: Θεμέλιο, σελ. 345-378
- Υφαντής, Κ. (2007), Η Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας, στο Μαραβέγιας, Ν., Τσινισιζέλης, Μ.Ι (επιμ.), *Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση: Οργάνωση και Πολιτικές-50 Χρόνια*, Αθήνα: Θεμέλιο, σελ. 379-401
- Χριστοδουλίδης, Θ. (2006), *Η Ανάπτυξη των Εξωτερικών Αρμοδιοτήτων της ΕΚ/ΕΕ*, στο Στεφάνου, Κ., Τσινισιζέλης, Μ. Ι., Φατούρος, Α. & Χριστοδουλίδης, Θ. (επιμ.), *Εισαγωγή στις Ευρωπαϊκές Σπουδές: Ενοποιητική Δυναμική – Δικαιοταξία – Διακυβέρνηση*, Αθήνα, Ι. Σιδέρης, σελ. 243-307

Ξενόγλωσση

- Bart Van Vooren., Ramses A. Wessel (2014), *EU External Relations Law: Text, Cases and Materials*, Cambridge University Press
- Eeckhout, P. (2011), *EU External Relations Law*, Oxford: Oxford University Press
- Lavenex, S., Schimmelfennig, F. (2009), EU rules beyond EU borders: theorizing external governance in European Politics, *Journal of European Public Policy*, Vol. 16, No. 6, pp. 791-812
- Stephan Keukeleire., Tom Delreux (2014), *The Foreign Policy of the European Union*, Palgrave Macmillan
- Telo, M. (ed.) (2009) *The European Union and Global Governance*, London, Routledge